

15E HERDENKINGSREIS VAN 23-26 AUGUSTUS 2012

Een unieke belevenis met al meer dan 30 inschrijvingen.

Het geallieerde oorlogskerkhof in Becklingen bevat 2.374 graven van de Tweede Wereldoorlog. Wij bezoeken het de eerste dag.

We vertrekken op donderdag 23 augustus 2012, weer om 6 uur 's morgens stipt aan " 't Station" te Meensel (Ons tijdschema is zeer strikt omdat ons programma zo gevuld is). We verblijven in hetzelfde hotel als vorig jaar aan de rand van Hamburg: het viersterren Leonardo hotel in de wijk Stillhorn.

De prijs voor een tweepersoonskamer bedraagt 390 euro per persoon, wil je alleen slapen komt dat op 465 euro. Hierin is inbegrepen: het verblijf in half pension (3 overnachtingen), de volledige reis in een luxebus van Hageland Express, het drinkgeld voor de chauffeur, de gidsen (op de bus en de plaatselijke begeleiders), bijgevoegde uitstappen met gidsings, naslagbibliotheek en thema films op de bus. Er is ook een bar voorzien met koffie en koude dranken. Ook zijn er enkele versnaperingen aan democratische prijzen te krijgen.

Je kan inschrijven mits storting van een voorschot van 100 euro per persoon op het rekeningnummer IBAN BE64 1424 0220 3552 - BIC GEBABEBB met vermelding 15e Herdenkingsreis. Vanaf juli verwachten we de volledige som. Geef ook de volledige naam en voornaam op van de mederezigers met adres telefoonnummer (+gsm) en evt e-mailadres.

Overzicht van de 15e herdenkingsreis:

Dag 1- donderdag 23 augustus - Bergen-Belsen, Becklingen, Bullenhuserdamm

Dag 2 - vrijdag 24 augustus - Lubeck, Pelzerhaken, Oostzee

Dag 3 - zaterdag 25 augustus - Neuengammedag: plechtigheid aan ons beeld "De wanhoop van Meensel-Kiezegem", de haven, de herdenkingshalle, de grote zuil met de "gevallen gevangene", de Kinkerwerke, de gestapogarages (museum), de gerestaureerde site van het kamp, de Waltherwerkfabrieken, het grote museum, de overblijfselen van het crematorium, de afgebroken gevangenis (met informatieborden en foto's), enz.

Dag 4 - Bremen - Schützenhof, Blumenthal, Farge (met 's werelds grootste duikbootbunker) en mogelijk Österholzerkerkhof, overzet over de Weser en terug naar België.

Verdere inlichtingen zijn bij de leden te verkrijgen en in het bijzonder bij reisleider René Cauwbergs op het nummer 016 63 24 60.

Inhoud

Voorwoord	p2
Globetrotters	p3
Blenkinsop	p3
Koninklijk	
Legermuseum	p4
Studenten	
Universiteit Gent	p5
Ontsnappingsbuis	
Marcel Loddewijkx	p5
Herdenking Augustus	p6
Tijl tegen de Mol	p6
Het proces van	
Meensel-Kiezegem	p7

Stichting Meensel-Kiezegem '44

Binkomstraat 56
3391 Meensel-Kiezegem

info@meensel-kiezegem44.be
www.meensel-kiezegem44.be

Afgiftemaanden:

Februari, Mei,

Augustus & November

Erkenningsnummer 608508

Afgiftekantoor 3390 Tielt-Winge

VOORWOORD VAN DE VOORZITTER

De winterperiode was door de extreme omstandigheden een tijd van stilstand en inactiviteit.

We beleefden kwaadaardige momenten tijdens de laatste striiptrekkingen van een korte maar krachtige vorstperiode. 't Zouden uitstekende skipistes worden voor de wintervakantiegangers.

Ook voor de Lommelse en Heverleese scholen, hun leerlingen en begeleiders...

Nog voluit genietend van hun winterpret keerden zij terug met de dood op de hielen. De media eisten onze aandacht na hun busongeval in Zwitserland. Onomkeerbare angsten, pijnen en leed, niets meer, niets minder om de dood van geliefden. Droevigheid alom voor dat laatste stukje kinderleven dat voortaan in herinneringen opgeborgen zal worden.

Voor ontelbare gezinnen in de meelevende samenleving betekent dit wonden die nooit volledig zullen genezen. De massa's bloemen zijn opgeruimd. Het gerechterlijk onderzoek peilt nog steeds naar het onverklaarbare en de eventuele oorzaken.

Gevoelens vol droefheid zullen nooit verdwijnen. Wat blijkt? Het gezegde: "De tijd heelt alle wonden" is een misvatting die wij persoonlijk nog jaarlijks ondervinden wanneer we tijdens onze Herdenkingsreis ter plekke geconfronteerd worden op locaties of wanneer wij ergens terecht kunnen op zoek naar ondersteuning en erkenning. Ondanks het sporenzoekwerk, ook na zovele jaren van verzwijgen en wegcijferen, kunnen sommigen het opgekropte leed geen plaats geven en zullen gedachten en herinneringen aan dierbaren gekoesterd worden.

En vandaag nog kreunden de media met opgeklopte teksten en verslagen uit Oslo over de Noorse slachtoffers die gemaakt werden op het eiland Utoya. Er werd vooropgesteld dat het proces terzake ruim 10 weken kan duren. Met verbijstering lasen we over de koelbloedige replieken en intenties waarmee de moordenaar de rechtbank wilde provoceren. Zijn hemeltergende uitlatingen over de onuitgevoerde gruwelijke plannen verplichtte het Hof de diepgeschrokken aanwezige familieleden in bescherming te nemen. Mensen met zulke onvoorstelbare gedachtengang en geïndoctrineerde fantasieën bestaan dus echt, hebben dus altijd bestaan.

De verschillende permanente tentoonstellingen en de bezoeken aan locaties en monumenten tijdens onze aanstaande reis van 23 tot en met 26 augustus zullen ons weeral confronteren met wisselende gevoelens van verachting van de daders en erkenning en waardering van hen die het wél of niet hebben gehaald. Exact na zeventien jaar zullen we andermaal getuige zijn en bewijsmateriaal aangereikt krijgen: Wereldoorlog II was de oorlog van de ongeziene criminaliteit en misdaden.

Feit is, dat wij het "Nooit vergeten" met deze 15e Herdenkingsreis andermaal als enige boodschap bevestigen. Of noem het een van de meest hoopgevende signalen of de toekomstvisie inzake benadering en beleving van de oorlogsvoering van de voorbije eeuw.

Guido Hendrickx, Voorzitter

WELKOM BIJ ONS OP ELKE DERDE ZONDAG VAN DE MAAND

Ook dit jaar zijn we op elke derde zondag vanaf mei tot en met september aanwezig in de cafetaria 't Karhuis aan Huize Hageland, Oude pastoriestraat 22 te Tielt-Winge. Het Hagelands Vredesmuseum bezoeken met gids kan dan gratis. De kleinsten kunnen telkens een kabouterwandeling meemaken in het kabouterbos (liefst vooraf inschrijven: toerisme@tielt-winge.be of 016 63 38 48). Deze unieke trips starten om 14u30 en duren een tweetal uurtjes. Op het gezellige terras zorgen wij dan voor een natje en een droogje. Het Heemkundig- en Seizoenarbeidersmuseum zijn telkens ook toegankelijk.

Data en kabouterverhalen tijdens de wandelingen:

20 mei 2012: Heeft de kabouter de toverbal van de heks gevonden?

17 juni 2012: Kabouter Wout en de dieren in het bos.

15 juli 2012: De toverkist en de verdwenen kabouter.

19 augustus 2012: De kabouter en de boze trol.

16 september 2012: De kabouter met het houten been.

Op 16 september komen de reizigers van de 15e herdenkingsreis ook samen met film- en foto's, verhalen en napraten. Dit is natuurlijk voor iedereen toegankelijk.

LOBETROTTERSWANDELING "WINTERTOCHT HARTJE HAGELAND" OP 12 FEBRUARI 2012

In de Gemeenschapsschool van Sint-Joris-Winge kon je vertrekken om zoals elk jaar te wandelen in de unieke Hagelandse natuur, het golfterrein, het Walenbos, de prachtige glooiingen enz. Ondanks het gure weer kwam er toch nog een massa op af om te genieten van een straffe gezondheidswandeling door één van de mooiste plekjes van het land.

De Stichting Meensel-Kiezegem '44 was ook weer aanwezig met een uitgebreide tentoonstelling over de gruwelen van Meensel-Kiezegem op het einde van de oorlog en beelden uit de verschillende concentratiekampen waar onze dorpsgenoten stierven in ellendige omstandigheden. Enkele honderden geïnteresseerden kwamen kijken en informatie inwinnen bij onze gidsen. De boeken die wij aanboden werden veelvuldig aangeschaft, zodat wij onze aantallen dringend dienen aan te vullen en dit geldt eveneens voor de filmkopies.

Ook maakten er enkelen gebruik van de gelegenheid om zich in te schrijven voor onze 15e herdenkingsreis naar de Noord-Duitse concentratiekampen eind augustus 2012.

"BLENKINSOP" TE VISSENAKEN OP 12 MAART 2012.

Een druk bezochte tentoonstelling over Meensel-Kiezegem 1944 en de Noord-Duitse Concentratiekampen in de "Kronkel" te Vissenaken ging gepaard met de boeiende geïllustreerde uiteenzetting van Peter Celis over de Canadese piloot Edward Blenkinsop. Onze film "Meensel-Kiezegem '44" werd vertoond voor een bomvolle zaal en een geanimeerd panelgesprek met rechtstreekse getuigen uit Meensel-Kiezegem besloot deze geslaagde avond. Vooral de tussenkomst van de toen 18-jarige Jef Vangoidsenhoven was relevant. Het was ook de eerste maal dat Jef zijn verhaal publiek bracht. Van de inrichters de "Landelijke Gilde" mochten wij dan ook volgend aangename tekst ontvangen.

Graag wil ik u, en heel de ploeg van Stichting Meensel-Kiezegem 44, van harte bedanken voor de geslaagde avond van gisteren. Ikzelf vond de tentoonstelling, en de getuigenissen achteraf zeer goed gebracht: pakkend en aangrijpend. En ik heb ook heel wat positieve reacties gekregen en signalen opgevangen. Wil aub deze boodschap ook overbrengen aan heel uw team.

Misschien kunnen we in de toekomst nog eens samenwerken aan een gelijkaardig project.

In elk geval volg ik jullie website van nabij op, en als de gelegenheid zich stelt kom ik zeker eens af naar één van jullie activiteiten.

Ik hoop ook nog altijd de kans te vinden om de Herdenkingsreis van augustus 2012 mee te maken.

Van gisteren werd korte film gemaakt door onze Vissenaakse reporter, en gepubliceerd op Nieuwsblad online, zie url: http://www.nieuwsblad.be/article/detail.aspx?articleid=BLRBI_20120313_002

*Beste groetjes, en tot hoors,
Jean-Paul Thiry*

82-101 Airborne Herselt zorgde voor randanimatie...

HET KONINKLIJK LEGERMUSEUM OP BEZOEK

De auteur van het boek "Blenkinsop", Peter Celis, werkt sinds enkele maanden halftijds voor het Koninklijk Legermuseum als één van de zes actieve officieren van de Belgische Defensie, naast een zestigtal andere militairen van lagere rangen. Er werken ook een 40-tal burgers, voornamelijk historici en restaurateurs van schilderijen, textiel (uniformen), enz.

Momenteel zijn ze bezig met de derde fase van de grote hal waarin de Tweede Wereldoorlog wordt tentoongesteld. Deze fase beslaat zomer 1944 tot einde van de oorlog. Peter is de projectcoördinator van deze derde fase, en werk dus nauw samen met de historici die de invulling ervan zullen doen.

Zij zouden ook aandacht willen geven aan het drama van Meensel-Kiezegem. De historici kennen dit drama, maar wilden meer te weten komen over de ware toedracht en de details. Ze waren meteen enthousiast om, op aanraden van Peter, een bezoek te brengen aan ons Vredesmuseum.

Het zou voor ons fantastisch zijn moest er aandacht gegeven worden aan Meensel-Kiezegem in de gloednieuwe grote hal "W.O. II" van het Koninklijk Legermuseum in hartje Brussel!

Op 17 april 2012 legden we dan uitgebreid in Huize Hageland het hele drama van Meensel-Kiezegem uit. Na vele vragen en besprekingen werd er geopteerd voor een verdere samenwerking tussen die historici en er werd een datum om een bezoek te brengen aan het Legermuseum en een verdere bespreking te houden. De deelnemers, licentiaten Geschiedenis en als specialisten Tweede Wereldoorlog fulltime in dienst bij het Koninklijk Legermuseum, Wannes Devos en Kevin Gony, stelden samen met Peter Celis dat zowel het Legermuseum als de Stichting hier beter van worden. Ook Walter Minnaert, de binnenhuisarchitect/designer van het Legermuseum, zag een verdere samenwerking en een plaatsing van een afdeling over Meensel-Kiezegem wel zitten.

Dus hopelijk kunnen tienduizenden bezoekers van het Nationaal Legermuseum binnen afzienbare tijd ook de informatie over het drama van ons dorp vernemen. Wij gaven ook al een reeks folders over onze werking mee in vier talen. Dat is alweer een start van een vruchtbare samenwerking en, na de uiteenzetting en tentoonstelling in Vinkt en op het kasteel van Ooidonk, nog een communicatielijn die wordt gebruikt om het overbrengen van onze boodschap en de herinnering aan onze mensen verder te zetten.

Hopelijk binnenkort een stukje Meensel-Kiezegem in de vernieuwde afdeling van het Koninklijk Legermuseum van Wereldoorlog II, hernieuwd o.l.v. Peter Celis.

Vanuit de toeristische dienst van de gemeente (Tel. +32 16 53 66 94), de vaste lijn voor museumbezoeken kregen we een dringende aanvraag. Vanuit de Universiteit Gent trachtten een viertal studenten Geschiedenis meer informatie te verzamelen voor een groepswerk onder de titel 'Meensel-Kiezegem'. Woensdag 18 april was het dan zover, bezoekers die hoegenaamd niets afwisten van het hoe en het waarom betreffende ons Vredesmuseum.

De gidsing op zich benevens het speurwerk op onze website, alsook het boek "Getuigenissen", moeten een zeer grote hulp betekend hebben voor dit gezamenlijk groepswerk. Ze hebben zich best kunnen inleven in de situaties van mensen in oorlogsomstandigheden: de tijd dat er zoveel scheef zat en de gepleegde misdaden die hieruit voortvloeiden.

Hun presentatie verwoordde vooral het gedetailleerde relaas van de feiten en de deportaties naar Neuengamme. Dit omslachtig werk mocht dan ook rekenen op de tevredenheid van hun onderwijsassistent in zoverre dat deze werkgroep andermaal werd verzocht om in een volgende lestijd in het grote auditorium de uitmuntende presentatie te herhalen. Wij durven veronderstellen dat de gewaardeerde herhaling en appreciatie van deze presentatie een warm pleidooi is voor hun inzet en voor de doelstellingen die de Stichting Meensel-Kiezegem '44 al jaren heeft betracht: "het nooit vergeten".

De archievenkasten van de "Geschiedenis van België" van de Universiteit Gent zullen met enkele bladzijden interessante informatie aangevuld worden dankzij het jongerenwerk dat bij deze ook onze felicitaties verdient. Proficiat jongelui!

DE ONTSNAPPINGSBUIS BIJ MARCEL LODDEWIJKX

Een verhaal apart, de grondwerken rondom het vroegere huis van de familie Frans Loddewijckx op de Kapellekensweg te Meensel kwamen onlangs erg in de belangstelling. Er werd een ontsnappingsbuis blootgelegd die tijdens de oorlogsjaren gebruikt werd door de toen nog inwonende zonen Marcel (teruggekeerd uit Neuengamme) en zijn broer Albert (gedood door een vliegende bom), alsook door de nog jongere familieleden Augusta en Jozef.

De bewuste betonnen buis bood mogelijkheid om ongemerkt via een aansluiting in de kelder te ontsnappen in de richting van een lager gelegen weide. Langs een dichtbegroeide houtkant konden ze daar vluchten voor eventuele controles van patrouilles op zoek naar werkweigeraars. En toch werden vier huisgenoten aangehouden in augustus '44. Drie van hen konden ontsnappen op de spooktrein. Marcel werd één van de acht gedeporteerden van de razzia's op 1 en 11 augustus 1944 die terugkeerden uit de concentratiekampen.

JAARLIJKSE HERDENKINGSPLECHTIGHEID N.C.P.G.R. MEENSEL-KIEZEGEM - TIENEN

De Jaarlijkse plechtigheid in Meensel-Kiezegem zal plaats hebben op zondag 5 augustus 2012 met om 10 uur de eucharistieviering in de Sint-Mattheuskerk te Meensel. Op het kerkhof van Kiezegem en Meensel zijn er telkens plechtigheden met vlaggen en bloemen. In de 44e Nieuwsbrief van augustus meer hierover.

Noteer alvast deze datum zodat dit de dag wordt waarop alle nabestaanden en vrienden weer samen in dezelfde richting kijken en onze helden (die we nergens vernoemd zagen op de "heldenerfgoeddag") te eren, zoals het hen toekomt.

TIJL TEGEN DEN MOF

Van een ex-collega, die zijn zolder opkuste, kreeg ik een oud vergeeld boek te leen, dat mijn nieuwsgierigheid aanstonds opwekte. Wij hadden over de oorlog tijdens de werksessies over de oorlogsliederen al heel wat humoristische teksten onder ogen gekregen. Nu ontdekten we echter een volledig boek met humor tijdens de zwarte veertiger jaren. Het gaat hier om een verzameling grappen van Jan De Schuyter: *"Tijl tegen den Mof", Vlaamsche Volkshumor tijdens den Oorlog – Teekeningen van A. en M. Payot en uitgegeven bij L. Opdebeek uit Antwerpen in 1945. Drukkerij J. De Winter, Antwerpen.*

Met titels als: 'Tijl: 't Is van te beven de klinkaert! ', 'Hitleriaden', 'Halfgoden', 'Tijl in Moffrika', 'Tijl plakt zegeltjes of Die Belgier sollen Steine fressen', 'Tijl op stap met het Siameesche tweelingschap Janssens en Peeters', 'Boer Wannens en de varkens van over den Rijn' en 'Vox populi, vox dei'.

Over de schrijver Jan de Schuyter (1889-1952)

Jan de Schuyter overleed op vrijdag 9 Mei 1952 in Antwerpen, zijn geboortestad. Hij was een bekende letterkundige, jour-nalist en folklorist. Hij werd geboren op 24 Juni 1889 en was van in 1911 als ambtenaar verbonden aan het Provinciebestuur. Hij was tevens redacteur van « Het Handelsblad », waarin hij menig artikel liet verschijnen over de oude volksgebruiken van de Sinjorenstad, o.a. over de poppenspelen. Als folklorist publiceerde hij vele verdienstelijke werken, o.a. "Antwerpse Typen" (1942), "Zatte Processie", "Plezante Sinjoren in de Staminee" (1943), "Sint Niklaas in de Legende en in de Volksgebruiken" (1944), "Op, Sinjorken, Zijn Legendes en zijn Oorsprong" (1944), "Over Rolzangers en Rolzangersliederen" (1944) en zijn voornaamste en omvangrijkste werk "De Antwerpse Poesje" (1943), waarin 43 speelteksten van "de Poesjenellenkelder" werden opgenomen.

Wie meer over deze buitengewoon werkzame en rasechte Sinjoor wil weten kan het werk raadplegen van Marcel Polfliet: "Leven en Werken van Jan de Schuyter " (1949")

Enkele voorbeelden uit dit boek:

Twee Duitschers stappen een herberg binnen en een van hen vraagt

- Un ferre de pierre!
- Ces messieurs sont Allemands? Klonk de vraag.
- Jawoll, moi Prussien et mon ami Autrichien.

Met stentorstem roept de garçon:

- Un bock pour le Prussien et un pour l'Autre..chien!

***

Madame van beneden was patates-frites aan het bakken.

Madame van boven had het geroken.

- Oh, Marie, riep zij aan madame van beneden, mag ik mijn patatten eens in uw vet leggen?
- Ja, Stanse, da's goed voor eens, zulle. Ge moogt er echter geen gewoonte van maken.
- Marie, ge kunt er gerust in zijn. En dan het een plezier is 't ander waard.
Toekomende zaterdag moogt gij uw boullieke in mijn soep leggen!

UIT "VRIJ VOLK" NR 20 18 MEI 1946

De zaak MEENSEL-KIEZEGEM

Zitting van 7 mei 1946 (vervolg 2)

ONDERVRAGING DER BETICHTEN

MERCKX Jozef loochtent lid te zijn geweest van V.N.V. en er vergaderingen van bijgewoond te hebben. Bet. verklaart dat hij een jachtgeweer meenam naar het veld om zich te verdedigen. Hij loochtent hardnekkig deel genomen te hebben aan de razzia te Molenbeek-Wersbeek, zegt dat hij aan alles totaal onschuldig is. Verklaart dat hij nooit iemand verweet zijn broeder vermoord te hebben. Hij heeft nooit den spot gedreven met de weduwen.

MERCKX Maria bekent dat zij lid was der D.M.S., maar loochtent er leidster van geweest te zijn. Bet. weet niet meer of zij de kroon droeg bij de begrafenis van Broos. Verklaart dat zij zich niets te verwijten heeft, en indien iedereen zich gedragen had zoals zij, zou er zeker niets gebeurd zijn. Zij loochtent ooit op de Gestapo geweest te zijn. Bet. is fel uitdagend.

MERCKX Remi verklaart dat zijn kinderen nooit iets verkeerd deden. Hij heeft nooit iets van de slachtoffers gezegd. Loochtent iemand aangezet te hebben naar Duitschland te gaan. Bij hem thuis zijn nooit Duitschers geweest. Bet. was niet Duitschgezind, hij was er eerder tegen, hij weet niet dat zijn kinderen pro-Duitsch waren of dat Ernest een uniform droeg.

SWINNEN Clementine, verklaart dat zij nooit lid is geweest van het V.N.V., al de getuigen liegen volgens haar. Zij heeft nooit gezegd dat de aangehouden en moordenaars waren, al wie dit zegt liegt. Bet. heeft ook nooit met iemand de spot gedreven. Zij hielp al wie bij haar kwam, is ook altijd tegen de Duitschers geweest. Tijdens de ondervraging weent bet.

MERCKX Ernest loochtent lid te zijn geweest van N.S.V.J. ontkent wapens gedragen te hebben.

BROOS Felix bekent dat hij lid van V.N.V. van voor den oorlog tot en met de bevrijding was, hij heeft geen rouw gedragen voor Staf De Clercq. Hij bekent dat hij een vergadering bijwoonde, loochtent aan de vergadering bij Stroobants deelgenomen te hebben wanneer de lijsten zouden opgesteld worden zijn. Hij verklaart dat de getuigenis van van get. Vuchelen een leugen is. Alle getuigen die verklaarden dat bet. iets kwaad zegde van de aangehouden en liegen. Hij heeft voor alles een uitleg.

STROOBANTS bekent dat hij lid van V.N.V. en er soms vergaderingen bij hem plaats hadden voor den oorlog, doch nooit tijdens de bezetting.

Aan bet. BROOS Felix wordt nog de vraag terug gesteld wat hij op de Gestapo kwam doen, en hij geeft weer dat het was om ten beste te spreken, en voor een pakje af te geven.

DE BURGERLIJKE PARTIJEN

Als eerste burgerlijke partij komt Mter DE KERSMAEKER aan het woord voor Michiels Angelina. "Ik zoek in onze rijke kernachtige taal het woord om het woord om zulke daden te kwalificeeren en ik vind het niet. Hetgeen hier gebeurde in het Arrondissement was niet het werk van de vijand, maar van Belgen, van medeburgers," zoo zet Mter De Keersmaecker zijn pleidoei in. Hij wijdt uit over het onmenselijke der folterkampen, dicht bij ons Breendonck. "Onze kinderen zullen daaraan terugdenken alos aan eene nachtmerrie, maar een nachtmerrie die nog veel beneden de werkelijkheid zal blijven. "In striemende woorden schandvlekt hij het gemeene en laffe karakter van wat te MPeenzel Kiezegem gebeurde. De daders hadden den moed niet zich te toonen,

zij traden op gemaskerd en zijn thans nog voortvluchtig. Niet tevreden hun slachtoffers weg te voeren werden zij eerst nog gemarteld en in vele huizen werd daarenboven geplunderd."Aanschouw het aantal weduwen en weezen" roept hij uit en haalt zelfs de getuigenis van Notaris Mertens aan om er op te wijzen dat de moordenaar geen inwoner van het dorp was, maar toch werkte de familie Merckx hare wraaklust op het dorp uit. SZpreker hangt een beeld op van de mishandelingen welke bij de razzia's gepleegd werden en tot de treurige slotsom leidden: 1/8 der bevolking werd uitgeroeid. Mter De Keersmaeker schets achtereenvolgens het aandeel van elke betichte in dit drama: de schuld gaat uit van de familie Merckx, de vader, die thans beweert van niets geweten te hebben, heeft alles geduld; volgens de getuigenissen was de moeder de hevigste en zij had er een bijzonder genoeg aan de familieleden der slachtoffers te bespotten; ondanks haar jeugdigen leeftijd was Maria een ijverige leidster. Jozef zette het werk van zijn broeders voort te Molenbeek Wersbeek en ook hij bespote de families der getroffen; Ernest een verwaande en uitdagende snaak. Broos kan zijn vreugde over het wellukken van de razzia's niet bedwingen, en het is met een sigaar in zijn mond dat hij de slachtoffers op de Gestapo gaat bezichtigen, slachtoffers die ook de zijne zijn, want het lijdt geen twijfel dat hij mede schuldig is aan de razzia's.

Het gelukkig leven van zijn klient werd op dien rampzaligen 11 Augustus verbroken en hij vraagt een schadevergoeding van 1.170.200fr.

Als burgerlijke partij voor den Staat tegen Merckx Marcel en Maurice, Broos Félix en Stroobants Jules haalt Mter THIELEMANS in groote terkken de gebeurtenissen aan, in 't bijzonder de schuld dezer vier betichten onderlijnend, vraagt voor den eersten en den tweeden bij verstek, elk 200.000 fr.; tegen den derde 300.000 fr. en tegen Stroobants 100.000 fr.

Voortzetting in de zitting van 8-5-46.

Als burgerlijke partij voor Christiaens Maria, Wed. Mathues, treedt op Mter THIELEMANS (zoon). Vandaag, 8 mei, is het verjaring van de kapitulatie, overall wordt er gevierd, doch niet in Meensel-Kiezegem, waar nog steeds veertig vrouwen op hun echtgenoor wachten." Na op de houding en de verantwoordelijkheid van de familie Merckx gewezen te hebben en het aandeel van Broos, drukt hij bijzonder op de houding van dezes zoon, welke in 1940 dienstweigeraar was en zich daarna vrijwillig bij de Duitse formaties inlijfde. Hij wijst er op hoe Burgemeester Natens en later Moren moesten verdwijnen omdat zij Broos in de weg stonden.

Na de omstandigheden van den moord op Gaston beschreven te hebben komt hij tot de gevolgen, welke het werk waren van der familie Merckx. " De verantwoordelijken zitten voor U, drie zijn nog voortvluchtig" besluit, Mter Thielemans, allen hebben schuld van de oudste tot de jongste, ook Broos die twee man den dood injoeg om hun plaats in te nemen. Mter Thieleman s drukt zijn vertrouwen uit in de uitspraak en vraagt eene schadevergoeding van 847.748 fr. voor zijn kliente. Namens een twintigtal personen waaronder Trompet, Robeyns Petrus, Lodewijclx Jozef , Coeckelberghs Maria (Wed. Decock), Goedhuys Maria, Schotsmans Felix, Janssens Maria (Wed. Duerinckx), Van Couteren Maria (Wed. Claes), Maria Filet, Schotsmans Mathilde, Frans Vande Gaer, Trompet Frans en nog andere treedt Mter HERMANS op als Burgerlijke partij. Hij geeft een beeld van het onnoemelijk lijden dat dit kleine dorpje trof enkele dagen voor de bevrijding; waarna hij handelt over het lijden welke de slachtoffers ondergingen, zij, die het hoogste offer brachten voor hun Vaderland. De schuldigen dienen niet alleen bestraft, maar moeten zooveel mogelijk hun kwaad herstellen, voor zooverre er van herstellen kan sprake zijn. In totaal vraagt hij voor de verschillende gevallen bijna tien miljoen frank, schadevergoeding.

Als burgerlijke partij voor de Wed. Debruyn, Wed. Veugelen, Wed. Craeninckx Vital Basteyn Johannes, Bollen Edouard, Bruers Jozef, Van Kerkhoven Jules, Wed. Janssnes, Wed. Pittonvils, Wed. Vandegaer, Wed. Van Hellemont, Dereze germaine, Pasteyns jan, Wed. Lowies, Wed. Janssens, Craeninckx Alfons, Hendrickx, Pijpen Louis, Rasschaert Jozef, Wed. Swinnen, Wed. Laevers, Wed. Van Hellemont, Wed. Tielen, Clinkx Frans, Van Gilbergen Augustin, Pittonvils Peterus, Pittonvils Dionysius, Rasschaert Alfons, Wittemans, Lodewijckx, Joannes, Pijpen Johannes, Pijpen Joseph, Daenen Albertus, Brams Stefanus, Rasschaert Joseph, Pittonvils Jules, Wed. Pijpen, Wed. Beddegenoodts, Wed. Van Meerbeek, Wed. Craeninckx Augusta, Natens Johannes, Wed Alf. Van Wange, Wed. Van Goidsenhoven, Wed. Timmermans, Wed. Pasteyns Petrus, Louis Timmermans, Wed. E. Reynders, Wed. Morren, Wed. Alf. Derwa, Wed. Guill. Debruyn, Wed. Richard Hendrickx; Wed. Louis hendrickx, Wed. Van Goidsenhoven, Wed. Jozef Coeckelberghs en Wed. Joseph Pijpen, treedt op Mter HEYLAERTS. De woordvoerster vraagt gerechtigheid voor zooveel jonge weduwen wier geluk op een nacht stukgeslagen werd, voor zooveel jonge weezen, voor zoovele oude moedertjes, voor al de slachtoffers. Zij wijst op de houding van de betichten, de schuldigen van al die ellende, die verre van rouwmoedig zijn, hier nog een arroganten toon durven aanslaan. Na enkele beschouwingen van praktischen aard omtrent de gevraagde bedragen schadevergoeding, besluit zij: "Wat geld kanlenigen aan zooveel leed? Iedereen heeft een begraafplaats om zijn lieve dooden te begraven, wij niet, want waar zijn zij. Bleven zij in de gaskamer of stierven zij van uitputting of werden zij neergeschoten? Wij weten het niet." Ook Mter Hoylaerts draagt de luide goedkeuring mede van het publiek.

HET REKWISITORIUM

Na hulde gebracht te hebben aan de talrijke slachtoffers van Meensel-Kiezegem op het einde der bezetting gevallen, vervolgt Subst. VAN CAILLIE: "Wij hoorden spreken over een blad "Stemmen uit Duitschland" waaruit de familie Merckx zijne politieke opinie putte. Wij hebben hier ook stemmen uit Duitschland gehoord, stemmen van personen die weerkeerden uit de concentratiekampen, wij vragen geen wraak, slechts gerechtigheid." Subst. Van caillie wijst verder op de zware atmosfeer die heerscht in deze zaak, maar is die atmosfeer niet het werk van der betichten zelve, zij (moeten) hun niet verwonderen storm te oogsten. Doch het Gerecht staat boven de atmosfeer en objektief geeft het orgaan der Wet het verloop der gebeurtenissen weer, waarna hij het aandeel van elk der betichten omlijnt, steunende op de verklaringen der verschillende getuigen. Als besluit vraagt hij tegen:

Merckx Maurice, Albert en Marcel: de doodstraf;

tegen Merckx Remy, Maria en Jozef, Swinnen Clementine en Broos Felix de levenslange hechtenis;

tegen Merckx Ernest: twintig jaren buitengewone hechtenis;

tegen Stroobants: vijf jaar gewone hechtenis.

DE VERDEDIGING AAN HET WOORD

Als verdediger van Merckx Jozef, brengt Mter TANT hulde aan de slachtoffers en hunne families; hij wijst op de taak der advokaten, die als medewerkers van het Gerecht soms voor een zeer moeilijke taak staan. Na de eerste beschuldiging 's vijands politiek gediend te hebben, vluchtig aangeraakt te hebben, komt hij tot de hoofdbeschuldiging nl. de deelname van Jozef Merckx aan de razzia te Molenbeek Wersbeek. Indien hij er geweest is moet het zijne straf ondergaan, doch het is niet bewezen dat hij er geweest is zegt de verdediger, die zal trachten den raad van zijne stelling te overtuigen.

Als verdediger van Merckx Maria en hare moeder Swinnen Clémentine, sluit Mter VANDE MERT zich aan bij de hulde aan de slachtoffers door Mter Tant gebracht. Na gewezen te hebben op de drukkende atmosfeer, vraagt hij een onderscheid te maken in de verantwoordelijkheid der betichten. Zoo stelt de verdediger de vraag of zijne cliënten werkdadig deel hebbe, genomen in de voorbereiding der razzia's? hij antwoordt negatief. Maria was lid der D.M.S., maar hierin is meer een slachtoffer van de politieke aktiviteit harer broeders; hare medeplichtigheid aan de razzia's steunt slechts op vermoedens die niet overtuigend zijn. Indien zij schuldig ware aan den dood van 60 personen, moest zij ongetwijfeld hetzelfde lot ondergaan: de doodstraf; het beste bewijs dat zij niet schuldig is aan ins(?), is het feit dat het orgaan der Wet de uiterste straf niet heeft gevraagd. Subst. Van Caillie protesteert tegen deze interpretatie der door hem gevraagde straffen.

Zitting van 9 Mei 1946

Ook Mter PELS, verdediger van Merckx Remy, brengt hulde aan de slachtoffers van Meensel-Kiezegem. In zijn pleidooi wijst hij vooreerst op den wankelenden gezondheidstoestand van zijn cliënt, welke thuid niets te zeggen had en geen invloed had, noch op zijn kinderen, noch op zijn vrouw. Hij besluit: "Niets bewijst dat hij deelgenomen heeft aan de razzia's of aan de voorbereiding ervan".

Merckx Ernest wordt verdedigd door Mter SYMONS, die wijst op het voor ons onbegrijpelijk lijden der slachtoffers. Alhoewel hun schuld niet bewezen was, werden zij toch weggevoerd, zij werden moreel verantwoordelijk geacht en dit volstond voor het Duitsch gerecht, doch het is niet voldoende voor het Belgisch gerecht. Ernest was slechts veertien jaar oud bij het uitbreken van den oorlog, en komt erg onder invloed te staan zijner oudere broers. De Krijgsraad zal deze twee omstandigheden in aanmerking nemen, te meet dat tegen hem geen enkele getuigenis is, in verband met de razzia's, er blijft slechts ten zijne laste N.S.J.V en uniform dezer beweging.

In zijn pleidooi brengt Mter VAN DEN BERGHE de zaak op een ander plan. Na als verdediger van Broos Félix, hulde gebracht te hebben aan de slachtoffers der tragedie van Meensel-Kiezegem, zegt hij vruchteloos naar de 500 schuldigen in deze zaak te zoeken en acht het betreurenswaardig dat zij hier niet terecht staan. Meerdere der schuldigen zijn reeds elders veroordeeld en zelfs terechtgesteld en wijst op het moeilijke der toestand waarin men zich hier thans bevindt: eenerzijds 66 slachtoffers, anderzijds de betichten hier die de moreele verantwoordelijkheid dragen. Meensel-Kiezegem was een rustig dorp dat geen last had met de Duitschers, tot op 1 Augustus gebeurde er niets; dit is wel het beste bewijs dat er geen verklikkers woonden. De werking van het V.N.V. was er haast nietig, geen enkel lid werd er bijgewonnen, wel namen er ontslag; dus werd er geen propaganda gevoerd. Mter Vanden Berghe geeft toe dat Broos strafbaar is volgens 118 bis-'s vijands politiek te hebben gediende cerklikking wordt behandeld door de tweede verdediger Mter SCHIETECATTE. Reeds onder het pleidooi van Mter Vanden berghe werd er meerdere malen rumoer gemaakt door het publiek, onder het pleidooi van Mter Schietecatte zal dit nog toenemen en aanleiding geven tot een incident.

Na enkele inleidende beschouwingen over de moord op Broos (Merckx: n.v.d.r.) Gaston en het treurig gevolg; zijne bewondering voor de waardige houding der getuigen uitgesproken te hebben zal Mter Schietecatte trachten te bewijzen dat Broos geen schuld heeft in de voorbereidingen van de razzia's. Hij herinnert aan de getuigschriften welke door meerdere personen werden afgeleverd,

zeggende dat er niets ten laste van Broos kan gelegd worden, wanneer nu juist deze personen ter zitting de zwaarste getuigen ten laste zijn. Bij de weerlegging der vergadering bij Stroobants, waaraan Broos zou deelgenomen hebben gaat er rumoer op in de zaal, wanneer dit steeds meer toeneemt, weigert Mter Schietecatte verder te pleiten en verlaat de zaal.

Mter KESTENS is verwonderd Stroobants in deze zaak gemengd te zien en hem naast beschuldigen Merckx en Broos te zien zitten. Het is best mogelijk dat hij het V.N.V. teken ontving, maar het is slechts een niet ontwikkelde, een echte onnoozelaar, die de richtlijnen van het V.N.V. niet eens begreep, hem treft geen schuld in de zaak deze razzia's.

REPLIEKEN

In zijn repliek brengt Mter VRANCKX vooraf hulde aan Substituut van Caillie, voor de wijze waarop hij de zaak voor bereid heeft. Dat er 500 beschuldigen zouden moeten zijn is niet juist: de plichtigen zitten hier, de andere waren slechts werktuigen. Uit het dossier blijkt duidelijk de schuld van Broos bij het opmaken van de lijst. De getuigschriften werden afgeleverd uit vrees, daar toen de Merckx'en nog in Duitschland verbleven en ook de familieleden van hen die bewijzen afl everden, die zoo handelden uit vrees voor represailles op de hunnen. De deelname van Jozef aan het Razzia te Molenbeek-Wersbeek acht Mter Vranckx bewezen. Het meisje ziet zelf niet in hoe laag zij gevallen is.

DE VERDEDIGING WORDT VOORTGEZET

Het incident blijkt opgelost te zijn en Mter SCHIETECATTE zet zijn pleidoei verder. "Broos zou deelgenomen hebben aan de ondervraging op de Gestapo, doch het is niet uitgemaakt wat hij er juist ging doen," verklaart de verdediger steunende op meerdere getuigenissen. Als besluit acht Mter Schietecatte de betichting van verklikking niet voldoende bewezen.

DE BETICHTEN AAN HET WOORD

MERCKX Jozef, herhaalt nogmaals dat hij onschuldig is.

MERCKX Maria, heeft niets te verklaren.

MERCKX Remy, heeft niets te verklaren.

SWINNEN Clémentine, heeft niets te verklaren

MERCKX Ernest, heeft niets te verklaren

BROOS Félix, verklaart dat hij voor de 14e Augustus nooit op de Gestapo geweest was, en toen ging hij op vraag der familie Morren.

Hierop worden de debatten gesloten, de uitspraak zal gegeven worden den 23 Mei e.k.

Ten gerieve onzer lezers geven wij hier de samenstelling van den Krijgsraad die de zaak van Meensel-Kiezegem te beslechten heeft:

Voorzitter : Vanderveeren J.

Luit. Kolonel : Fouillien M.

Burgrelijk Magistraat : Colle J.

Kommandant : Van Winckel A.

Luitenant : De Troyer J.

Sub. Krijgsauditeur : Van Caillie K.

Adj.-Griffier : Huysecom H.

In de volgende editie van onze nieuwsbrief kan u de nabeschouwing lezen 'bij het proces van Meensel-Kiezegem' uit Vrij Volk nr. 20 van 18 mei 1946.

Ons Contacteren...

Hagelands Vredesmuseum

Huize Hageland,
Oude Pastoriestraat 22
3390 Tielt-Winge
Geleide rondleidingen, elke
derde zondagnamiddag van
de maand, reservaties: Tel.
016/53 66 94, e-mail:
ann.verrek@tielt-winge.be

Onze Medewerkers...

Dagelijks Bestuur:

Guido Hendrickx, Voorzitter

Binkomststraat 56, 3391 Meensel-Kiezegeg, Tel 016/487878

René Cauwbergs, Reisleider

Glabbeksesteenweg 93, 3390 Tielt-Winge, Tel 016/632460

Oktaaf Duerinckx, Redactie & Gids

Karekietenlaan, 30 3010 Kessel-Lo, Tel 016/355232

Verantwoordelijken:

Marc Cauwbergs, Foto's en Tentoonstellingen

Binkomstraat 42, 3391 Meensel-Kiezegeg, Tel 016/635854

Tom Devos, Redactie

Wingerstraat 12, 3390 Sint-Joris-Winge, GSM 0499/537896

Ingrid Hendrickx, Secretariaat

Kapellekensweg, 32 3391 Meensel-Kiezegeg, Tel 016/640309

Rudi Peeters, Wapens en Tentoonstellingen

Kerkstraat 85, 3391 Meensel-Kiezegeg, GSM 0486/104960

Valère Van Gramberen, Pedagogische Activiteiten

Bleukenweg 27, 3390 Tielt-Winge, Tel 016/631920

Medewerkers:

Patrick Aerts,

Preterstraat, 24, 3118 Werchter Tel 0477/192775

Freddy Duerinckx,

Gellenberg 107, 3210 Lubbeek Tel 016/621238

Evrard Van Goidsenhoven,

Hamelendreef 27, 3300 Tienen GSM 0476/324401

Alfons Vuchelen,

Henri Dotremontstraat 6, 3320 Hoegaarden, Tel 016/634955

ABONNEER NU!

Inschrijven om de nieuwsbrief via de post te ontvangen kan steeds door een kleine jaarlijkse bijdrage in de druk- & portkosten. Gelieve hiervoor een bijdrage van 12,5 Euro over te schrijven op ons rekeningnummer (146-8037688-15) met vermelding "Nieuwsbrief 2012 - Naam - Adres".

De Nieuwsbrief is wel gratis beschikbaar via e-mail. Inschrijven kan op nieuwsbrief@meensel-kiezegeg44.be.

Een extra vrijwillige bijdrage wordt doch altijd geapprecieerd.

Ons helpen kan via rekeningnummer 149-0567841-75

COLOFON

Redactie: Oktaaf Duerinckx & Tom Devos
Foto's: Marc Cauwbergs

Driemaandelijkse Nieuwsbrief over de Stichting Meensel-Kiezegeg '44.

Meer informatie kan u steeds vinden op onze website: meensel-kiezegeg44.be

